

CULTURA ESPECTACLES

**L'estudi
Sanna
guanya el
Pritzker**

**Guardonats
els arquitectes
japonesos
Sejima i
Nishizawa**

**Nova
exposició
al Museu
de Ceret**

**Inaugurada
una completa
retrospectiva
del dissenyador
Claret Serrahima**

Calixto Bieito signa un impactant 'Parsifal' a Stuttgart i La Fura dels Baus un discret 'Tannhäuser' a La Scala

Wagner a la catalana

**Xavier
Cester**

Milà / Stuttgart

La història ve de lluny, del 1862, quan, gràcies a Josep Anselm Clavé, la música de Wagner sonava per primer cop a Catalunya. La flama va trigar una mica a prendre, però a finals del segle XIX el wagnerianisme era un element clau de l'efervescència intel·lectual de l'època.

Avui en dia és el torn dels creadors escènics catalans amb més ressò internacional de dir-hi la seva sobre un corpus tan ric en significats com el de Wagner. La Fura dels Baus versió Carlus Padrissa presenta a La Scala de Milà *Tannhäuser*, mentre que Diumenge de Rams Calixto Bieito estrenava *Parsifal* a Stuttgart, la mateixa ciutat del seu debut wagnerià amb *L'holandès errant*.

Estem davant dos estils potents, inconfusibles, amb les seves marques de fàbrica particulars, no exempts, ni de bon tros, de polèmica, en aquest cas amb resultats dispars, tot i que també amb algun punt en comú, com fonts d'inspiració externes a la tradició de l'obra (l'Índia a *Tannhäuser*, la novel·la *La carretera*, de Cormac McCarthy a *Parsifal*) que deriven en la imposició de motllos interpretatius que no sempre encaixen del

Parsifal (Andrew Richards) és un redemptor com potser Wagner no havia imaginat del tot ■ MARTIN SIGMUND

tot. Potser per això el programa de mà de Stuttgart explica l'argument del muntatge, no el de Wagner.

On és Déu?

Com és habitual en el director del Romea, els arbres dels elements més xocants poden amagar el bosc del missatge. O sigui que per no defraudar els seus detractors, podem dir que en aquest *Parsifal* hi ha sang i fetge a dojo, assassins diversos, canibalisme, automutilacions, dones maltractades i, en una escena encara més esferèdora pel que està sortint aquests dies a Alemanya, un capellà (Gurne-

Parsifal esdevé una imatge d'estampeta 'kitsch', un arcàngel de somriure idiota

manz) fuetejant fins a la mort un escolanet. Que els cavallers del Grial després se'l cruspixin gairebé és el de menys. Com també ho és que Parsifal ensenyi el cul (deu ser aquest nu integral una primícia en la història de l'obra?).

Bieito ens trasllada a un temps postapocalíptic, les ruïnes d'un món destruït pel mateix home, com palesen el pont trencat i el bosc pelat del decorat de Susanne Gschwender i el vestuari de Mercè Paloma, amb uns supervivents reduïts a la subsistència més primària, tot i instants fugissers de poesia, com la dona nua i embarassada que es passeja durant el prelude.

En aquest marc, la comunitat del Grial s'aferra desesperadament a unes creences buides de contingut (i aquí Bieito apunta a tota religió organitzada). Aquesta és la gran ferida d'Amfortas, la pèrdua de la fe, la consciència que el ritual no té cap sentit.

Al final del primer acte, el cor s'encara al públic —recurs típic en Bieito— dient pancartes en un munt d'idiomes on es pot llegir: "On és Déu?", "Salva'm" i altres súplices similars. Ningú no respon.

Algun crític ha escrit que, en el fons, Calixto Bieito és un moralista. Pot ser, en tot cas la seva mirada ferotgement crítica cap als mals de la societat actua-

Calixto Bieito ha ambientat 'Parsifal' en un món postapocalíptic i sense esperança ■ MARTIN SIGMUND

Mirador

David Castillo

Així s'escriu la història

La setmana passada dos vells companys, mestres de periodisme i directors de diferents projectes interessants amb sort diferent, es queixaven del tracte rebut en llibres on els esmentaven. El primer que em va sobtar va ser l'expressió "així s'escriu la història", que, sens dubte, mostrava la seva creença -encara- en la paraula escrita. Cal dir que els autors

dels llibres eren dos ressentits famosos -evito esmentar-los-, dos individus que argumenten el seu reiterat fracàs en el retret, evitant l'autocrítica. Cal dir, així mateix, que aquests escriptors de pacotilla mai han destacat per vendre gaire els seus pamflets, cosa que també aprofiten per menysprear el mercat. Els insults dels seus llibres són més propis de la bilis d'un

adolescent empenyat que d'una persona amb una mica de sentit comú. Tanmateix us explico aquesta història poc edificant per accentuar l'admiració que vaig sentir pels meus amics davant la preocupació que els provocava la lletra impresa, malgrat que es tractés d'uns libels d'escassa volada, d'edició pessima i redactats en un català que hauria avergonyat

fins i tot el modernista més tronat. El ressentiment és una de les armes del nostre temps, uneix la frustració, la gelosia i la manca de talent. Si les crítiques als meus amics haguessin contingut odi amb rimes bones, ràpides com l'espasa del Cyrano, m'hauria preocupat, però la manca d'enginy és proporcional a la ira dels difamadors. Com tan sovint passa.

Una humanitat embrutida busca respostes en tots els idiomes, però ningú contesta ■ MARTIN SIGMUND

al no s'estova gens ni mica quan mira a una hipotètica societat futura. Perquè desenganyem-nos, Parsifal no és cap redemptor.

Un nou santó

El "foll pur" és un jove salvatge, irreflexiu, amb intencions ben clares cap a les noies flor, els abrics de pell de les quals subratllen la violència de què han estat objecte. El petó fatal d'una Kundry que explota a fons la confusió maremànt pròpia en Wagner (fins i tot li dona el pit) portarà a una revelació inesperada. Davant del nou horror que s'acosta, Kundry es talla la llengua. No hi ha res més a dir.

Què esdevé, doncs, Parsifal? Una imatge d'estampeta kitsch, un arcàngel de somriure idiota que porta penjats símbols de totes les religions possibles -inclòs un bust de Wagner!- i que, a cavall d'un estri imprescindible en tota ambientació apocalíptica, un carret de supermercat, ocupa el lloc d'Amfortas.

La redempció és, doncs, una broma de mal gust, però Bieito no abandona tota esperança. Mentre els homes segueixen el nou santó, Kundry es queda sola i embarrassada, menjant patates amb cara d'escepticisme. El futur és de les dones?

La lectura de Bieito sovint xoca amb el text i la música de Wagner, però la

R. Dean Smith, Anja Harteros i la mà ■ MARCO BRESCIA

L'ambientació a l'Índia era un homenatge de La Fura dels Baus a Zubin Mehta?

força i la pertinença del discurs fan de *Parsifal* una de les propostes operístiques més estimulants de les sorgides del seu magí. El mateix no es pot dir del *Tannhäuser* de La Fura.

Dualitat aigualida

L'ambientació a l'Índia era un homenatge a Zubin Mehta, amb qui van treballar a *L'anell del nibelung*? Aquesta decisió garantia la vistositat del conjunt, però la dualitat en què es debat el protagonista, i que es pot declinar sota diferents paràmetres -amor físic/amor espiritual, paganism/cristianisme, art nou/art vell- queda diluït

per l'exotisme genèric d'un turista benintencionat.

No van faltar elements identificadors dels espectacles de Padrissa com gent penjada, plataformes volants, un giny mecànic de Roland Olbeter (una mà gegant de significat difús), el vestuari llampant de Chu Uroz i els sempre fascinants vídeos de Franc Aleu, d'un erotisme més aconseguit que la risible coreografia de la bacanal (per no dir res del trist número a la Bollywood). Tot molt distret, però insuficient.

Sorprenentment, el nivell musical va ser superior a Stuttgart que a Milà. O no, perquè Zubin Mehta deu ser el director més sobrevalorat dels últims lustres. La recepta és coneguda: un preciosisme sonor eixorc i una greu anèmia dramàtica. Tot el contrari de l'organicitat, fluïdesa i intensitat de Manfred Honeck a *Parsifal*.

A La Scala, només l'Elisabeth d'Anja Harteros va arribar a l'excel·lència, mentre que a la Staatsoper l'equip vocal, inclòs un cor prodigiós, va seguir les directrius de Bieito amb una entrega física que feia perdonar les febleses vocals. La funció de Milà, la quarta de la sèrie, va acabar en pau. L'estrena de Stuttgart, amb sorollosa divisió d'opinions a la sortida de Bieito. Deu ser el que en diuen un *leitmotiv*. ■